

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплате се шаље уредништву у Београду „Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупилаца или на пошти. Цена је листу: чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостиничарима и механицијима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Писма само плаћена примају се. Рукописи не враћају се. Огласи по погодби.

О ТРАГОВИМА

(НАСТАВАК)

Осем лекара последнику је у више прилика потребна помоћ и других стручњака. Ако, рецимо, треба оценити трагове од ципела, чизама и друге обуће, ту ће бити најмеродавније мишљење каква интелегентна обућара. Он ће нам можда моћи казати, да ли се таква обућа у том крају носи, да ли је крпљена и како, какви људи ту врсту обуће носе, како дотични дере обућу, нпр. да ли више гази на пете или на прсте итд. Шта више, мудар „шустер“ (а „шустери“ су готово сви физик људи) може нас упозорити на боље места на ноzi, пошто они имају вазда прилика да виде како деру обућу њихне муштерије, које имају жуљеве и разних рана на ногама.

Стручњак, који у таквим случајевима доста пута може да учини најбољих услуга, то је паметан, искусан ловац. Он је за то способан, јер је његово занимање сродно овој нашој ствари. Ловац види трагове онде, где други човек једва да примети какву брљотину; он уме да одреди, у коме се правцу може наћи даљи траг, ако је само ма и једну чак и нејасну стопу нашао, а што је још од веће важности: он уме да сам самцит нађе траг, који је у највећим размацима испрекидан. Искусан ловац посматра још и друге околности. Он тачно зна, какав је ветар сваког часа пре извесног времена дувао и какав је он утицај имао на траг. Тако он не само да може казати, кад је овај или онај траг постао, но шта више неће тако лако једне трагове заменити другима, који нису тачно у исто време постали; он дакле може један траг између више других врло добро констатовати. За тим ловац нам може одређено казати по трагу, као је нека животиња ишла, трком или кораком. Многе и многе такве ствари може вам казати само ловац и нико други него ловац. Према томе у приликама, где се сами не можемо помоћи, врло је добро кад имамо прируци каквог старог, искусног и паметног ловца.

Пређемо ли сад на питање, у каквим све облицима налазе трагови, најпре морамо решити питање о траговима босих и обувених ногу. Аутори, који су се бавили нашим питањем, мимолазе се у мишљењима једни од других. Тако нпр.: *Ценкер* вели, да је просто права штета, што се тако ретко налазе трагови босих ногу, по којима би се могло доносити куд и камо више закључака, док међутим *Б. Шауенштајн* нас упозорава, да њон на ципелама има толико појединих белега у чавлима, закрпама итд., да је с траговима обувених ногу много лакше радити него с траговима босих ногу. Ја мислим, да ће најправилнија оцена о томе бити, кад кажемо: „Обувена нога има више белега, боса нога има више физиогномије.“ Дакле ствар зависи од природе посматрача: неки ће лакше разликовати трагове босих ногу, а неки обувених. Посматралац, који воли да све брижљиво и тачно премерава, који је наклоњен математици, имаће више воље, да ради с обувеним ногама. Он ће да премерава сваки њон и потпетицу, избројаће све чавле, измериће закрпе итд. и тако ће добити поуздану слику стопале, коју неће тако лако изгубити из вида. Други пак посматрач, који је кадар да уочи и угуви целокупну слику, физиогномију босе ноге, лакше ће радити с босим ногама. Мерење босих ногу веома је тешка ствар, пошто су табани свуда порубљени и нигде немају углова, који би нам служили за границе при мерењу. Према томе ваља нам тражити какве знаке

и белеге, према којима ћемо стопу мерити више отприлике Уопште ту помаже само тотални утисак, а овај нам у поље повољнијим приликама даје праву физиогномију, која је више пута јаснија и карактеристичнија по лице многога човека.

Према томе је оно цела истина, што *Масон* вели, да се детаљи сваког трага од босих ногу тако разликују и да су тако карактеристични, да се увек могу различити трагови разликовати и сличан траг познати; али све то може бити само онда, кад су дотични трагови постали под са свим сличним погодбама. Ако би нпр. трагове босих ногу, као што смо већ спомињали, правили с помоћу боја, сваки би се могао о томе уверити, каквих би различитих отисака начинили једном истом ногом. Кад би нпр. ногу јако намазали бојом, а за тим корачали по картону, тако званом *Rollen-Pasckpapier-у*, прва стопа испала би сасвим нацмакана бојом, док би друге биле све слабије, и напоследку остали трагови испали би сасвим нејасни. Упоредимо ли за тим прву стопу с последњом, имаћемо ђаволских мука у тражењу оне „карактеристичне сличности.“ Још ће се већа разлика опазити, ако је боја била клизава. При првој стопи нога је мало поклизнула и стопа је дужа или шира, друге пак стопе, где је боје бивало све мање и нога стајала на под сигурније, све су мање.

Исти резултати добијају се, кад се изаберу различите боје (тј. различите по густини, лепљивости итд.) или различита подлога. Кад се једном и истом ногом, на коју је иста боја сваки пут подједнако размазана, стане једном на рапав, неоструган под, једном на глатку веома затегнуту хартију, трагови ће се веома разликовати. Према томе са свим је појмљиво, што се при огледима налазе различите мере; тако је *Масон* кад је мерно различите трагове, које су произвеле ноге осморице људи, нашао да су се мере мењале:

код дужине: од 9—23 мм.,

» ширине: од 0—8 мм.,

» размака:

-на стопалином луку: од 0—5 мм.,

код нагиба стопале према прстима: од 0—21 мм.

Али те разлике нису потекле од различитих облика, које је могла нога заузимати, већ просто, ако је подлога једнака била, услед количине употребљене боје и начина, како је нога спуштана.*)

Кад узмемо у обзир све ово што је до сад речено, морамо доћи до закључка, да између трагова обувене и босе ноге влада велика разлика и да према томе у оцењивању и испитивању таквих трагова морамо са свим различито и поступати. Нпр. трагом од обувене ноге можемо се користити после ма ког времена, кад смо само тачно прибележили меру, димензију, број чавала (којих има и који недостају), њон и потпетицу, њин облик, закрпу ако је буде и друге белеге. Затреба ли доцније да се докаже индентичност између тог трага и стопале сумњиве личности, то се увек може учинити премеравањем, бројањем итд. Друкчије, пак, стоји ствар код босе ноге. Целокупан утисак и физиогномија исте не могу се репродуковати

*) *Масон* пориче тај „велики утицај количине боје“ на траг, ма да нам сваки оглед противно доказује; погледајте само, кад когод при купању изиђе из воде и стане ходати по патосу купатила: прве стопе са свим босе ноге велике су и нуне, а што год се даље иде, стопе су све мање и уже.

опредељивањем, цртањем, па ни фотографијом. Физиогномија босе ноге може се само у неколико и за кратко време запамтити. Упоредње трага, који смо раније видели, с трагом човека на кога сумњамо, нема никакве вредности, ако први немамо пред очима. Оба трага треба да су нам на столу пред нама, да их премежавамо и упоређујемо и небројено пута са свих страна загледамо, докле прави суд донесемо. Шта више, кад хоћемо да ради упоређења узмемо отисак ноге сумњиве личности, неопходно нам је потребно, да пред очима имамо први *corpus delicti*, да би објекат за упоређивање могли продуковати под, колико је више могућно, истим околностима. Већ Козе, који је своје огледе за упоређивање представљао дефибрираним крвљу, скреће пажњу, да се на табан метне исто онолико крви, колико је на њој било онда, кад је прави објект продукован. Шауенштајн вели, да је то лако рећи, али тешко извршити. У ствари то изгледа тешко, али кад се изради као што треба, ствар се изведе колико лако толико и поуздано. Наћи исту подлогу, није сувише тешко: исто дрво са сличном површином, исти гладак под, иста хартија итд. свакако могу се набавити. За тим неће бити бог зна како тешко изнаћи, која је врста боје употребљена; у крајњем случају стручњаци ће донети суд, каквом је бојом произведен први траг.

Сад још треба наћи количину боје; то се, пак, може постићи продуковањем једн га низа стопа. Човек, чије стопе испитујемо, стане стопалом, која ваља да је добро намазана бојом, на одређену подлогу, тако да траг стопале буде што јачи. За тим ту намазану стопалу дигне и метне на друго чисто место, те направи други отисак, а за тим трећи, четврти и тако даље један до другог док се већ боја не пресуши и стопе не постану готово невидљиве. Сад узмемо онај траг, што постоји као *corpus delicti*, и упоређујемо га редом са свима овим стопама, бирајући ону, која нам се учини да има исту количину боје коју и оригинал. То испада за руком врло лако и увек, као што сам се на разноврсним огледима уверио. Природно је, да се боја губи равномерно, према природи подлоге и боје, па кад се тако при огледу изгубила, тако је морало бити и онда, кад је оригинал произведен; дакле при овом простом огледу мора се сваки пут наћи стопа, која по количини боје, тј. по јачини и јасности отисака оригиналу одговара. Да ли је за тим облик итд. исти, тј. да ли је личност на коју сумњамо идентична с личношћу, која је произвела оригинал, то је већ ствар упоређивања. Дакле оно, што се хтело нагласити, то је потреба, да се трагови — стопе — босих ногу морају под свима погодбама чувати, док међутим за трагове обувених ногу у многим приликама потпуно је довољно, да се тачно измере и прибележе.

Како се чувају отисци стопа, говорићемо о томе доцније, кад дође на ред. У већини случајева отиске стопа налазимо на земљи, дрвету или камену; чим се при трагању која таква потребна стопа на некој од поменутих подлога нађе, ваља је одмах заједно с подлогом извадити, истестерисати, ископати итд. Само у појединим случајевима, нпр. кад се пађе само мали део стопе, нпр. један прст итд. не би било паметно, да се квари, рецимо, цела једна даска, пошто би могло бити довољно једно парченце, које би се вешто одцепило.

Имали би још да овде споменемо радове Рене-а Форжеа, који је у своје време проучавао „латентне“ трагове. Тврди се ово: Кад какав злочинац своју руку метне на тапет или босом ногом кроз собу иде, његов зној оставља скривене трагове, који се с помоћу хемијских реагенција могу познати. Кад се каква хартија влажном руком додирне, на хартији се не види никакав траг; пређемо ли после дужег или краћег времена дотичну хартију плочицом, која је намазана обичним мастилом, не само да ћемо видети целу руку, већ чак најфиније детаље папиларних линија. Из тих детаља, папиларних линија, којих има на хиљаде, могу се познати особени карактери сваког појединог прста. Тако је Форже могао са својим огледима да утврди идентичност руку из отисака. Форже се у последње време бацио на испитивање средства, којим би се могли констатовати отисци ногу на паркету и прстију на стаклу.

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

Суђење код општинских судова

а., тужба.

Суду општине крушевачке

Миливоје Савић трг. овдашњи, дао ми је свога сина Марка, ђака III разреда гимназије, 18 Јула пр. године да га спремио за испит, који би имао полагати 16 септ. прошле године, из предмета на којима је пао као ученик III разреда.

За ову спрему условили смо, да ми плати 120 динара, рачунајући моју месечну награду по 60 динара.

Ја сам му сина спремио и он је испит положио. Када сам му моју условљену награду тражио, он је се изговарао, да ће ми је исплатити, све од данас до сутра, па ево ми је ни до данас није исплатио нити хоће да ми је плати, зато га тужим суду и молим, да га осуди да ми ову моју наставничку награду плати, да ми накнади плаћену таксу и на име парничних трошкова 10 динара.

За доказ подносим главну заклетву коју туженом нудим и враћену примам.

Основ тужбе дуг од наставничке награде.

Вредност тражења 120 динара.

Доказ главна заклетва.

8 Јула 1898 године

Крушевац

Мирко Пејић
предавач.

Бр. 3485. Одредити рочиште, на које позвати обе парничне стране, када ће се и овај спор извидити и пресудити.

8 Јула 1898 год.

Крушевац.

Председ. суда.

б., белешка.

Рађено у суду општ. крушевачке 20 Јула 1898 год. у Крушевцу.

Белешка

по спору

Мирка Пејића предавача оvd.

противу

Миливоја Савића, трг. оvd.

Због наставничке награде вредност 120 динара.

Судили су судије:

А. Милић

Р. Петровић

С. Триповић

Бележио писар

Н. Н.

На рочишту су обе парничне стране.

На понуду суда за равнање нису могли да се поравнају.

Тужилац оста у свему при своме.

Тужени дуг не признаје, јер вели да му је условну зараду одмах исплатио. Да то није учинио, он би га раније тужио а не после толиког времена. Тражење му је остарело и зато тражи да се од истог одбије. За данашњи предстанак тражи 5 динара.

Судски разлози:

Дуг је од награде наставничке, која је условљена са исплатом месечном од по 60 динара. Рок је за исплату био сваког месеца или бар по свршетку спреме за испит а то је 16 Септембра пр. године. Тужилац диже тужбу код овог суда тек под 8 јулом ове године, дакле после шест месеци и онда му је тражење застарело. — § 928 а грађ. закона. С тога суд општински на основу § 6 и 13 грађ. пост.

Пресуђује:

Да се тужилац од свога тражења као застарелог одбије и да плати туженом на име дангубе три динара.

Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општине крушевачке 20 Јула 1899 год. у Крушевцу. Бр. 4200.

Потпис писара.

Потпис кметова.

НВ. Заведи белешку и пресуђење у протокол суђења.

ДЕЦА ПРОСЈАЦИ

Данас се у свима напредним државама просјачење — као и торбарјење — не трпи. Оно је своје „право грађанства“ данас готово сасвим изгубило, док му га је средњи век свесрдно штетио. Онда се просило свуда и на свакоме месту; по кафанама, улицама, нијацама; пред школама, музеима, позориштима и циркусима; на улазима у цркве, капеле, манастире и гробља — једном речи свуда је био просјак! Па не само, да се допуштало, да се свуда проси, него се није водило рачуна о онима, који просе. Ишао је у прошњу ко год је хтео. Као год што је живео од милостиње и просјачења кљаст, убог, богаљ, слеп, узет, изнемогао и остарео, тако је исто могао да одржава живот и каква здрава ленштина, само нек се умеша у голму кљастих и слепих пред црквом или на коме другоме месту.

Али се доцније, и то много доцније, готово тек у наше време, осетила и сазнала сва штетност тога слободнога просјачења. Дошло се до уверења, да се сиротињи врло много даје, али тако незгодно и неумешно, да је она и покрај такве велике милостиње опет у беди. Тако исто утврдило се је, да од прошње не живе само они, који без милостиње не би били у могућности да одржавају свој живот, него и маса оних, који су потпуно способни да радом прибаве себи средства за живот. Испитивањем се дознало да је просјачење врло често служило као маска злочину. У просјаку није увек био какав изнемогао болник или болешћу онеспособљени за рад какав члан друштва, него врло често опасан и препреден лопов, злочинац, или њихов јатак. Од тада државне власти нису биле равнодушне ни према просјачењу нити према просјацима. По свима варошима напредних држава подижу се болнице, заводи и домови у којима се негују сви они, који су неспособни да одрже свој живот сопственом зарадом, него једино прошњом милостиње. На тај начин далеко је боље обезбеђен тежак живот кљастих и убогих, а ленштинама је уништена бар једна могућност да од преваре живе.

Тако је на Западу. На Истоку је и просјачење као и све остало — источњачки! Не води се рачуна ни о многом чему важнијем, а камо ли о прошњи. Проси се без контроле — сасвим слободно. Ја се сећам, а памтићу дуго оне читаве хорде дечије у Цариграду, која прљава, неумивена, јадна и жалосна, готово потпуно нага јури по цариградским улицама за милостињом, тражећи појединце дотле, докле год не добију од њих макар и најскромнију помоћ. Она свуда и на свакоме месту: како с ове тако и с оне стране Босфора а најрадије на самоме мосту на Босфору. Њих нико не дира, и ко зна када ће некоме тамо у Цариграду пасти на памет, да и о томе размишља...

Како је у Србији са просјачењем, то је тешко одредити. Као год и у многоме чему другом, тако у погледу на просјачење наше државне власти имају нарочите назоре. Код нас се — бар у Београду — просјачење не трпи само по главним улицама, јавним местима и шеталишту. По споредним улицама и околини гробља просјачење нико не дира. Из тога излази, да се просјаци гоне само за то, што је ружно видети их у главним улицама. Полиција их одатле гони, како изгледа, само с тога да нам сачува наша осећања, уклањајући испред наших очију све оно, што би нас вређало, изазивало у нама узбуђење, и мало би нас узнемиравало у „променади!“

Ако се хоће искрено да говори и то је доста од полиције. Тражити од ње као установе, која располаже са тако незнатним средствима, да она, у погледу на просјачење и просјаче, чини оно, што на Западу врши општина и држава; исчекивати да полиција подиже домове и болнице, у којима би неговала и хранила стотине невољника и бедника — био би апсурд. Све што бисмо смели захтевати од полиције, кад бисмо у Србији имали заводе и болнице за изнемогле и неспособне за рад, било би то, да она проналази те јаднике, да их спроводи у те болнице, и да контролише, да од милостиње не живе и они, који је не заслужују. Њи, пак, у другу крајност и желети, да полиција немилосрдно гони просјаче, не допуштајући им, да се користе милосрђем добрих људи, значило би желети полицију без срца, полицију свирепу, полицију у којој не би било људи — а то, допустиће се, не би имао нико рачуна...

Да о просјачењу и просјацима пишемо нагонила нас је једна нова појава на београдској калдрми; нешто што нам се

не допада, од чега зебемо и стрепимо, чега се треба за време спасавати. Ту појаву сматрамо као зло у повоју, које треба калдрма да однегује и да исхрани; ми верујемо да је то један нов пут к злочину, један нов начин, да се постане злочинцем. То, чега се плашимо, и што би ваљало искоренити, док не буде доцкан, јесте појава *деце-просјака*...

Од скоро, тек од јесенас, виђа се у Београду по кафанама ила на улазу у њих, на нијаци или по живљим улицама, а најчешће у блату и снегу на уличним тротоарима, велики број нејаке деце обојега пола, босе и гологлаве, у траљама које силом и једва скривају њихову наготу, да, премрзла од зиме просе! Та деца или иду из кафане у кафану, где боја-жљиво прилазе столовима, молећи посетиоце кафанске за милостињу, или гмижу по тротоарима београдским, обраћајући се мимопролазећима кроз плач, да им се штогод удели, или онако нејака и слаба, уморена, гладна и премрзла седе било у блату било у снегу крај кафанских прагова, пружајући своје мале и прљаве руке да приме милостињу од оних, који у кафану улазе или из ње излазе. Она су на калдрми по цео дан и у вече дотле, док улице не опусте — док ноћ не облада. Тада их нестаје. Куда? Ваљда их ноћ и калдрма враћа онамо, одакле ће опет — у — блато и прошњу. И тако из дана у дан...

Али чија су то деца? Има ли кога да се о њима стара? Одкуд она на калдрми? Ко их шаље у прошњу? Шта раде с оним, што добију из туђих шака? Које то дају? Докле ће да просе? Шта ће с њима бити? И, најзад, треба ли полиција, општина, држава, друштво, да допусте да и даље просе?...

(Свршиће се).

УБИЦА

АЛБЕРТИНЕ РЕНУФОВЕ

(с ФРАНЦУСКОГ)

(НАСТАВАК)

Тек што је свитати почело, Исидор се сиђе низ степену у највећој тишини. Кад је већ био на улици, мало се збуни. Онда где се решавају велика дела живота, стају им често врло мале препоне на пут. Требало је да отиде или одељењу оближње страже или комисару полиције од кварта. Сад где је боравио први, а где други? Он није знао. Лутао је по оближњим улицама, дркћући од кише која је врло хладна била, док на послетку не угледа један црвен фењер који је висео пред стањом полицијског комисара. Завони и отвори му се. Слуга је готово хтео да га одбије с примедбом да комисар не прима тако доцкан, али по лицу помисли да има нешто важно да саопшти зато га замоли да причека. Овај слуга шта више постара се да врата закључа, како не би злочинац који се предаје, ако је то случај био, могао одступити натраг од свога похвалног решења. Исидор није ни опазио ту емотионост, но седне на клупу.

Комисар брзо изађе, па видећи да га Исидор није опазио, наслони му лагано руку на раме с речма:

— Шта ми желите казати, господине?

— Ја мислим, господине, одговори Исидор, да сам убио моју жену!

— А! прихвати лагано комисар, који се посади наспрам Исидора, а како се то догодило, молим вас?

Исидор с највећом бистрином и јасношћу приповеди му цео несрећни догађај. Комисар је слушао ово чудно приповедање до краја, а није прекидао приповедача. У гласу младог човека било је толико туге и искрености, он се оптуживао на тако чудноват начин, да комисар није знао шта да мисли. Или је овај човек био луд, или је учинио ово дело по случајности, коју је сама наука позвана да суди, или је на послетку био најлукавији и најхитрији лупеж. Комисар се колебао између ове три предпоставке, па како је дело било врло особито, највише је мислио да ће бити последње. Међутим и потреба је, а и паметно, сматрати кривце као невинце. На тај се начин више поверавају, а то их може лакше упропастити.

— Мени се баш толико не чини као вама да сте ви криви, рече комисар. Како је кључ био у вратима с поља, могао се лако когод увући.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Исидор није опазио овај излаз који му је комисар с намером спремао.

— Али, прихвати Исидор, да ли је кључ био у вратима кад је злочинство учињено? Почем се ја ничега не сећам што се самога убиства тиче, зар нисам могао угасити кандило и метнути кључ у врата, а могуће, као што сам вам рекао, да сам ја мислио, кад сам хтео лећи, да затворим врата, па их нисам затворио! На послетку ништа не могу поуздано рећи, заврши са страшном простосрдачношћу погледајући оштро у комисара.

— То је друго, одговори овај. Да немате личних непријатеља?

- Ја се бар не сећам.
- А да није ваша жена имала?
- У колико знам, није.

— А нисте никад на њој опазили какво неспокојство, какву жалосну слутњу? Слутње каткад предсказују будуће несреће.

— А, прихвати Исидор, као што ми се чини, она није с вољом дошла у Париз. Два или три пут задрхтала је на мојој руци. Ја сам мислио да је сретала неког кога се плашила, али ми је она одговарала да није.

— Видите! Немојте губити надања. Међу тим ја ћу вас упитати. Треба још једном да видите несрећну жртву, али преда мном.

Комесар нареди те му дође један помоћник, који ће пазити на Исидора. А у исто време поручи једном лекару који се на близу находио да одмах дође у гостионицу где се убиство догодило. Како је лекар врло близу боравио, састане се с Исидором и комисаром још на путу. Овај му последњи све исприча како се догодило. Пре 7 часова стигну у гостионицу. Крчмарица је још спавала. Пробуде је и наложе јој да буде у највећем миру, како би се сваки неред избегао, па се попну у собу Албертинину. Лекар испита рану.

— Овај је ударац задан дивљом крепосћу, рече он, врло поузданом руком и врло је особит, јер је оштрица пројурила право у срце, не наишавши ни на какву препону, и смрт је морала бити за тренут.

Слушајући шта говори лекар, комисар је крадом погледао Исидора. Овај је плакао, јер пред мртвом женом у тај мах не могаше савладати бола.

— Мислите ли ви, рече комисар тихим гласом лекару, да је он ударио или боље рећи да је као што он мисли, убио своју жену у сомнамбулизму?

— То би било чудно, али није немогуће. Има ствари о којима месецњаци, као што је и овде прилика, немају никаквог спомена. Али никад ноћник не ради слепо. Он свагда иде за мишљу која му се већ појавила, и чини само оно што је наумио да учини. Ако је овај човек заиста волео своју жену, онда није прилика да је какво грозничаво задахнуће, које је у неколико тренутака трајало, могло надвладати љубав што је према њој осећао. У осталом пазите на њега, па ћемо до вече, ако његово душевно стање узиде природним током, тврдо знати на чему смо.

— А шта мислите да ћемо опазити.

— Видећете, јер треба да ту останете. Ако се јуче налазио или не у сомнамбулизму, вечерас то стање мора наступити или у целини или од прилике у онаком виду. Уображење је јако раздражено, па ћемо по томе, што вечерас видели будемо, лако моћи закључити на оно што је прошле ноћи радио, или могао радити.

Док се помоћник комисарев удалио са Исидором, кога су одмах затворили, комисар је испитивао крчмарицу, која му је исповедила како се прошле ноћи није чула никаква ларма која би могла сумњу пробудити, како је вратар из своје собице, где спава, отварао врата многима који су улазили или излазили из гостионице, али да то није било ништа необично у гостионици где ученици станују, а особито зими. Комисар изађе ударивши печат на врата, објавивши да ће се тело погрепсти сутра у 9 сати у јутру.

Исидор на испиту исприча оно исто што је казао комисару. Цео дан је провео или у савршеном клонућу или сасвим у раздраженом стању и жалости. Кад се ноћ приближи, чувар му донесе свећу и метне је на орман; за тим се склоне. Исидор је седео на великој сламној столици близу огњишта и не

мислећи да легне. Постоља, која је била у закљону, чинила му је страх. Он ју је по који пут крадом погледао. Премда је ноћ већ у велико преваљила, при свем том борни се с дремежом. Око по ноћи, подлегне, али с лицем измученим од умора и ужаса. Комисар и лекар гледали су га кроз једну рупу на вратима, али он њих није могао спазити. После једног часа спавања, које је било одмор само тела а не душе, трудио се да устане и пође посрћући к орману, где рукама тако нешто учини, као да вуче нож из корица. Он је радио против своје воље, по некој чаробној сили. Од ормана се упути к постељи и подигне руку као да је хтео неког ударити; али у исти тренутак скочи натраг, и тако страховито и тужно врисне да је гледаоцима срце од жалости задрхтало, и падне без свести на земљу. Комисар и лекар уђу, подигну га и нареде, да му се да потребна нега. Исидор био је у жестокој грозници, два човека једва су га могли држати.

— Шта мислите? упита комисар лекара.

Овај човек није био у месечњачком стању ни прошле ноћи, јер и онда не би убио своју жену, као што сте видели да није ни сада учинити хтео. Што се тиче питања, да није своју жену свесно и хотимиче убио, ја не верујем, да је то био у стању учинити. Јер не може се тако лако подражавати бољи и очајању, нити је могуће тако жалосно и од срца викати као што смо чули. Све што вели, мора да је истинито, само не злочинство, за које се сам оптужује. Убиство је учињено близу њега, али га он није учинио.

- Тако дакле, ви мислите да није крив?
- Мислим.
- И ја такође; али онда ко је убица?
- Е мој драги, г. комисару, рече смејући се доктор, изнаћи убицу то је ваш посао.

II.

Комисар се звао Гестрал, — човек од својих четрдесет година, пријатног али у исто време и лукавог изгледа. Он се само за време находио у полицијској струци; пре тога врло се дуго бавио у министарству, па кад је место, које је ту заузимао, укинато, дата му је комисарска служба. Ово ново звање отпављао је Гестрал без досаде и као с неким љубопитством. Он је био од оних бистрих, прозорљивих духова који с највећом ревношћу истражују што је непознато. Свака тајност будила је у њему такву радозналост као какав задатак; али је он није истраживао као математичар но више као уметник, као сањаличар. Само што је овај сањаличар који се више везивао за осећање него за саму ствар, био аналита првог реда.

Вршење нове дужности није у опште било за Гестрала од особитог интереса, јер обични кривци налице нешто на животиње, због тога што раде зло не по разуму него по нагону.

Али у ствари Исидоровој није био такав случај. Овде се догађај појавио у тако мрачним околностима као што је комисар тек могао желети; што се тиче Исидора, њега је држао за права, али непознатог убицу ваљало је пронаћи, а то заиста није било лако. Гестрал не могне заспати, већ стане ствар испитивати са сваке стране. Како Исидор, по казивању, није имао непријатеља, и како уз убиство није и крађа учињена, при свем том што се на орману близу великог ножа знатна сума новаца находила, то закључи да је убиство било учињено из освете према г-ђи Ренуфовой. А ко би се могао тако осветити једној младој жени, ако не какав одбијен просилац или презрен љубавник?... Страх, који је Албертина осећала полазећи у Париз, и изненадно дрхтање на руци њенога мужа, које се два пут три догодило, јасно сведочаху, да се она имала за што бојати некога, који јој је претио. Али овако страшно злочинство, задахнуто осветом или љубоморством, осим преране и по том врло ретке покарвености, није могао учинити никакав млад човек. Љубавник коме је двадесет година, занесен плаховитом страшћу, убија своју драгу у наручју другог, али у исто време убија и свога противника, као грабљивца свога блага. У осталом ретко се догађа, да ко убија девојку, која га оставља за то, што хоће да се уда за другог. Али у овој ствари баш на против видеда се гнусна комбинација страшне злобе. Убица се увукао полако, напред размисливши, ударио је поузданом руком и чинило се као да је тако поступао, како би целу сумњу навукао на мужа. То је био рачун те подле и неумољиве душе, која је све могуће случаје

безбедности за себе, а све што ће обедити за свога непријатеља израчунала. Убица дакле није могао бити младић. И по томе, закључи Гестрал, није био ни њен љубавник. То је морао бити какав просилац, преварен у нади и очекивању. Кад се овако човек упусту у побрајање при размишљању, често се само од једне речи изроје силне мисли. Гестрал је знао да Албертина није имала великог мираза, па по томе није могао мислити, да је убиство учињено са превареног очекивања зарад великог богатства, зато му је дошла на памет врло основна мисао како код неких људи ништа више по само и најмања неиспуњена жеља може имати све последице слепе и неограничене страсти; само кад виде да им се жељени предмет измакне, готови су на свашта, па и на најгрозније дело. Али каквог су темперамента и карактера ти људи? У каквом се друштвеном реду они налазе? Кад се догађа та необуздана свирепост раздражених осећања? Зар то не бива онда кад је човек ружан, слаб и нагрдан, и кад је целу младост провео забављајући се о које чему што искључује сваку љубав према женскоме? Није ли дакле могућно да такав човек, кад дође у зрелије године, тражи да накнади изгубљено време, па ако му се она девојка коју избере противи, или га исмеје зар не измишљава он, навикнут на подмукле борбе, лукаво, али с највећим постојанством начин да јој се освети? Ругоба дакле с превареном надом бежаху, без сумње, главни узроци учињеног злочинства. Али му је оскудевао само последњи доказ. Убица, којега је Гестрал целог у ображењу гледао, по свој прилици није могао бити човек ни од каква тешка и великог посла или трчкарања; јер развијање телесне снаге и свеж ваздух морали би разагнати страхан жар крви који му је распљивао фантазију и доводио га у тако ужасно одушевљење. То мора да је био човек, који је пословао седећи. Какав чиновник! викне на послетку Гестрал.

Сад се стане смејати. Лепа је то ствар уображење! рече сам у себи. Ето ја створих себи човека кога тражим, од главе до пете, бар што се моралне стране тиче; сад треба да га замислим и са стране физичне; па да затворим првог кога видим да одговара таквом личном опису. Али већ је касно, да се спава мало; сутра ће ми мисли бити ведрије. — И заиста било је већ доцкан. Гестралу није остајало више од два, три ли сата за спавање. Он се тако занесе у своје предпоставке, да се у постељи два три пут лупио по челу... с речма: „врло је могућно, да сам на добром путу.“

(Наставиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

ПРЕВЕО С РУСКОГ

Јефта Угричић

ДЕО ПРВИ

I.

Почетком јула, у веома топло време, изиђе, пред вече један млад човек из своје собице, коју беше закупио од становника у улици С., на улици, и лагано, као у недоумици, упути се К-ном мосту.

На степеницама је срећно избегао сусрет са својом газдарицом. Његова собица налазила се под самим кровом високе петоспратне куће и више је личила на орман, него на собу за спавање. А његова газдарица, у које је он закупио ову собицу са храном и послугом, становаше засебно за једне степенице ниже, и сваки пут, кад год би силазио на улицу, морао је проћи поред газдаричине кујне, која је према степеницама готово увек била широм отворена. И свагда би млади човек, пролазећи туда, осетио као неку nelaгодност и снебивање, због чега се стидио и мргодно. Газдарици је био дужан до ушију, па се бојао и да се сретне с њом.

Није то, што би он у опште био тако бојажљив и повучен, баш на против; али од неког времена био је у раздраженом и напрегнутом стању, сличном ипохондрији. Он се толико удубио у себе и одвојио од свију, да се бојао свакога сусрета, а не само сусрета са својом газдарицом. Сиротиња га је давила; али га је у последње време чак и његов бедан

положај престао тиштати. Са својим свакодневним пословима са свим је престао и није се хтео занимати њима. У самој ствари он се није бојао никакве газдарице, па ма шта она имала противу њега. Али застајкивати на степеницама, слушати ма каква џангрзања о тој свакодневној лудорији, до које му није ништа стало; сва та салетања о плаћању, па претње и жалбе, а он при том да се извија, правда и лаже, — зар није боље изшуњати се по степеницама као мачка и умаћи, да нико не види.

У осталом, данашњи страх од сусрета са његовом поверитељком чак је и њега поразио, кад је изашао на улицу.

„На какав посао хоћу да се одважим, а, међу тим, каквих се тричарија плашим!“ помисли он с неким чудним осмехом. „Хм... да богме... све је у човечијим рукама, па ипак пусти он, да му све испред носа измакне једино из чистог страха... то је правило... Занимљиво би било знати, чега се људи највише плаше? Нове намере, нове властите речи, плаше се они више свега... У осталом, ја брбљам и сувише. За то ништа и не радим, што брбљам. Или, ако хоћете, могло би се рећи и да због тога брбљам, што не радим ништа. То сам се овог последњег месеца научио брбљању, лежећи у куту по читаве дане и ноћи и размишљајући... о лудоријама. Али за што сам пошао сада? Зар сам ја способан за то? Зар је то збиља? Не, није то озбиљно. Тек сам себе забављам, ради сањарија својих; играчке! Јест, Бога ми — баш саме играчке!“

На улици је била ужасна врућина, уз то још и запара, гурање, свуда креч, скеле, цигле, прашина, и онај нарочити летњи смрад, тако познат сваком Петрограђанину, коме не беше могуће закупити летњиковац. — све је то на један пут непријатно потресло и иначе растројене нерве младићеве. А несносни задах из пивница, којих је у овоме крају било веома много, и пијанице, које су свакога тренутка искрсавале преда њ, не гледећи на радно доба, допуњавали су одвратни и туробни колорит ове слике. Осећај најдубље мрзоволе на мах севу по нежним цртама младога човека.

Узгред буди речено, он је био иначе врло леп човек, с дивним мрким очима, смеђ, повисок, танкострук и лепо развијен.

У брзо западе у дубоку замишљеност, па, шта више, толико се занесе, да, идући даље, није опажао, шта се око њега збива, нити је желео на то обраћати пажње. Овда онда би само по штогод промрљао за се, а то је долазило од навике да са собом разговара, као што је мало час и сам признао. У том тренутку и сам је приметио, како му се мисли с времена на време бркају, и како је веома слаб. Већ је други дан како готово ништа није окусио.

Био је тако бедно одевен, да би се други, макар на то и навикнут човек, стидио на беломе дану изићи у таким дроњцима на улицу. У осталом, овај је крај био такав, да је у њему било тешко лошим оделом ма кога задивити.

Суседство Сенарскога трга, обиље извесних завода, и, поглавито, занатлиско и радничко становништво, збијено у ове унутрашње улице и улици петроградске, прошарали би општи изглед по кадшто таким приликама, да би било чудно и задивити се каквој новој појави. Ну на души овога младића накупило се толико пакосног омаловажења, да се, и поред све своје, по кадшто веома младачке осетљивости, није ни мало стидио изаћи на улицу дроњав и исцепан. Друга је ствар, кад би се срео са каквим познаницима, или са бившим друговима, са којима у опште није волео да се сретне...

А међу тим, кад му нека пијаница, — коју су у то време, Бог би га знао куда и зашто, возили улицом у огромним талигама, запрегнутим великим теретним коњем, — у пролазу довикну: „Еј, ти, швапски качетлијо!“ и издра се из свега грла, показујући руком на њега, — млади човек на један пут застаете и, дркћући, маши се за своју капу. А та капа је била висока, округла, као што је дрводеље носе, али већ сасвим изношена, избледела, прорешетана и прљава, без обода, и без икака облика згњечена на страну. — Ну то не беше стид, што га обузе, него са свим друго осећање, налик чак на страх.

— Та знао сам ја то! гунђао је он смуњено, — то сам и мислио! То је већ којешта! Ето, макар каква глупост, макар каква худа ситница, може да поквари читаву замисао! Да, да, моја капа и сувише пада у очи... Смешна је, па зато и пада у очи... Уз моје дроњке је потребна простија капа, па ма из-

гледала као каква лепиња, а не ово чудо. Овакву капу нико и не носи. На врсту далеко сваки је опази, запамти... главно је, да се онда запамити, и ето ти неоспорна доказа. Ту је потребно што мање пасти у очи... Ситнице, ситнице су главне ствари!... Ето, те проклете ситнице увек све и покваре...

Није имао далеко да иде: он је чак знао, колико је корака од његових врата. Било их је равно седам стотина и тридесет. Једном приликом он их је избројао, кад је већ био са свим занет својим сањаријама. У оно време и сам још није веровао тим својим сновима; он се само дражио њиховом безобразном, али примамљивом дрскошћу. Али сад, после месец дана, почео је другаче гледати на ствар, и, не водећи рачуна о томе, што је непрестано сам у себи са омаловажењем говорио о својој немоћи и нерешљивости, стаде се, готово и нехотице, привиквати, да те „безобразне“ снове сматра већ као предузеће, ма да још никако није себи веровао. Сад је, шта више, пошао да чини *пробу* за то своје предузеће, и сваким кораком узбуђење му је расло све јаче и јаче.

Са обамрлим срцем и нервном дрхтавицом пришао је колосалној згради, која је једном страном излазила на канал, а другом на **ску улицу.

(Наставиће се)

ЈЕДАН ПОКВАРЕН ПЛАН

ИСТИНИТ ДОГАВАЈ

Из записака В. Б. М.

— Чапкун Марко моли се из затвора да дође код вас — рече ми једнога јутра наредник Љуба, апсанција при канцеларијској управи у Београду.

— Шта хоће?

— Не знам, одговори Љуба. Питао сам га, али он неће мени да каже. Вели, да има нешто да вас моли.

— Добро, доведи га.

— А збиља, питао сам наредника, може ли шта да буде од покрађе мењачеве?

Неки дан пре овога беше похаран извесни мењач на Зереку. Однесено му око 500 дуката које у новцу које у драгоценостима.

— Готово ништа, одговори наредник. Али нема сумње да су га покрали млађи. Овај шегрт што је затворен, једно дериште, али се не да од њега одбити као од челика. Шта нисам чинио — па ништа! Мучно да ће шта бити.

Тако ми причаше наредник Љуба па оде, а после неког времена доведе Чапкун Марка.

Треба ли да кажем који је Чапкун Марко?

Ја мислим да је то излишно. Ко не зна њега — устабашу коцкара и варалица? А „Полицијски Гласник“ и фотографисао га је.*)

Еле уђе Марко.

Беше направио болећиво лице и смешкаше се.

— Шта је? упитах га.

Он клече на колена:

— Молим вас као што се Бог моли, да ми дате три дана осуства. Тако ми среће доћи ћу натраг.

Марко беше осуђен на 20 дана затвора због скитње коју је казну издржавао у апсанама главне управе. Осудио га је полиц. одељак у коме сам ја био старешина.

— Добро, а шта ће ти то осуство? Запитао сам га.

— Врло ми је нужно.

— Где си ти то чуо да се затвореницима дају осуства. То не може бити, објашњавао сам Марку.

— Молим Вас.

— Не може.

— Имам да издржим још једанаест дана. Дајте ми три дана осуства, па ћу да издржим још двадесет дана. Запишите слободно то, ја хоћу. Ја не могу да утечем од вас. а сам овде увек, ви то знате... Ако не дођем сам натраг, убијте ме, обесите, држите ме у апсу 100 дана. Само ме сад цустите, говорио је Марко, трудећи се при том да и гласом и мимиком задобије моје одобрење.

Мислио сам: што ли је овај овако навалио? Дође ми на памет ово: Мора бити да је дошао какав паланчанин са новцем, па хоће да га преваром опљачка.

— Добро, одговорио сам му. Даћу ти осуство, али под једним условом. Хоћу да ми право кажеш што ће ти оно?

— Е па ево да вам кажем: удаје ми се сестра, па тај вајни зег ударио у врдарање. Морам ја да одем да ствар уредим. Јест, Бога ми. Севап је да ми дате осуство. Очију ми право сам вам казао.

— Лажеш ме, рекох му.

— Не лажем, среће ми.

— Лажеш, лажеш, Марко. Каква сестра, кад ти сестре немаш. Све то измислио си ти. Не дам то осуство. Одлази у затвор. Онај грешник, кога си ти мислио овом приликом опљачкати, остаће сигуран, ако то јест, не нађе на каквог другог мајстора.

— Ама шта, ви мислите да ја тражим осуство да некога овде опљачкам?

— Да, неког паланчанина — одговорих ја.

— Да Бог да ноге поломио још данас, ако то мислим, клео се Марко.

— Е па онда кажи што ти треба осуство? Није да опљачкаш кога паланчанина а није ни због сестре. Онда зашто?

Он се мислио...

— Кажи?

После дужег мишљења Марко рече: Казаћу вам кад се вратим.

— Не не, сад.

— Не могу.

— Онда у затвор, рекох ја и потегох руку за звонце.

— Немојте молим вас. Да Бог да среће немао ако вам не кажем праву правцату истину, кад се вратим.

— Сад, сад, говорио сам ја.

— Сад не могу, одговори Марко одлучно.

Дође ми на памет једна мисао. Зазвоним и позовем наредника апсанцију.

Кад овај дође издавао сам му, у присуству Маркову, овакову заповест:

— Води Марка у затвор, али сад у ћелију. Кад друге пушташ на слободан ваздух он има бити у затвору, а кад све друге позатвараш, њега пуштај. Нико не сме проћи поред његовог затвора а ни он поред других. Хоћу: да Марко не буде у могућности проговорити једну једину реч ни са ким, до даље наредбе моје.

— Разумем, одговори наредник.

Марко пребледе. Са исколаченим очима он промуца:

— А што?

— Тако. Хоћу да знам што ти је требало осуство одговорим ја.

— Ја нисам разбојник ни убијца па да ме у ћелију затварате. Ја нећу у ћелију. Хоћу да се жалим. У новине ћу да пишем о том насиљу. То не сме тако да буде. Знам ја коме ћу вас тужити итд. протествовао је Марко, али кад га гвоздена рука наредникова докопа за мишице, он, понизно и мирно, изиђе и оде право у ћелију, да се над њим дословно изврши наредба моја коју сам, као што наведох, издао нареднику.

Ја остадох са уверењем, да сам погодио узрок који је Марка нагонио да тражи осуство...

* * *

Прошло је десетину дана од овога догађаја.

У пословима полицијским није се догодило ништа важније, сем што је покрађа онога мењача на Зереку пронађена. Његов шегрт, који је био у притвору, признао је дело, показао да је покрађа закопана на Малом Калемегдану, где ју је власт и пронашла.

После десетину дана, дакле, једнога јутра дође опет наредник апсанција:

— Ама, шта ћемо господин члан да радимо са чапкун Марком? Још два дана на излази, а једнако моли да изађе пред вас.

— Доведи га, рекох му...

Дође Марко. Блед, погружен, потамнео.

— Шта је Марко? упитах га.

*) Види слику Марка Чапкуна у бр. на стр. 98.

— Па наредите да ме из оне Ђоравице (ћелије) пусте. Сад, ваљада, можете то учинити, одговори он и уздахну дубоко.

— А што мислиш да би сад могао наредити то? питао сам га.

— Што! Па ви знате што, што ме питате? одговори он зловолно.

— Не знам Марко. Али, сад би ти могао дати оно осуство, ако желиш.

— Сад га подајте Љуби апсанцији, рече он. Мени не треба.

— А зашто?

— Како зашто? Бајаги не знате? Немојте се преварити...

Али — ја сам погрешно... Напао сам вас да преварим, да тражим осуство! Будала сам... Шта ми је фалило да утекнем. Пуштени смо на поље, ја одем у нужник, из нужника преко зида па на улицу. Одатле где хоћу, цео је свет мој.

Свршио би посао, уредио ствар, осигурао будућност, па дошао да тамнујем ако хоћете и годину дана. А и вама неби било рђаво. А овако... Нема ништа без „бенца“ и „кајиша.“ Немам ја срећу, па то је... Жали Боже толику муку моју док сам дечка преварио те ми је казао... Е хе! Грех вам на душу!

— Ама о чему ти говориш то, питао сам Марка, правећи се да га не разумем.

— О нимих 500 дуката еврејски на малом Калемегдану, одговори Марко, погледа ме жалостиво, и како му удари вода на уста, пљуну.

И оде.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Вељко Јовановић. Полицији је познат од 1883 год. т. ј. од времена, када је, због убиства Маријана Мићића, пиљара из Ђуприје, осуђен на 20 година робије.

Од ове осуде издржао је само 7 год., а остало му је, у путу највише милости опроштено.

Докопав се слободе, неко време скитао је по унутрашњости Србије, занимајући се надничењем, па је по том дошао у Београд — место, које до пре 3—4 год. беше најсигурније уточиште поквареним људима.

Поред многобројних заслуга данашње београдске полиције за сигурност престоничних грађана, најважнија јој је та, што је престоницу очистила од многобројних лопова, коцкара, бив. робијаша и у опште сумњивих личности.

Надничење, којим се Вељко и у Београду занимао, није доносило толико прихода, колико је њему било потребно да исхрани себе и своју породицу, а сем тога, он се, као већина робијаша, беше одвикао од потежег рада. Да би се, пак, могло живети, јер трбух хоће хлеба, а Вељко је сем хлеба много волео и ракије, требало је пронаћи неки нов извор прихода, и то такав, где ће се мало радити а много добијати. Али како да се нађе тај извор? На ово питање тешко би могли одговорити поштени људи, али у толико лакше на њега одговарају: бив. робијаша, ловови, коцкари, разбојници и варалице.

Као стари двадесетогодишњи робијаш, који већ беше убио једног човека, Вељко знађаше врло добро шта га чека, ако би га ухватили у каквом разбојничтву или опасној крађи, али исто тако он знађаше добро још и то, да се просте крађе и јатаковање крађивцима, по нашем казненом закону казни само затвором.

Према овоме не треба се чудити, што је Вељко, онај други извор прихода, потражио у вршењу простих крађа, и јатаковању осталим крађивцима.

А да је, пак, он правилно мислио и радио, најбоље доказује то, што га првостепен суд за град Београд, новембра

месеца пр. год., као јатака чувених лопова: Николе Марића, Младена Бабића и Саве Вуковића, није могао осудити више, до само на три године затвора, коју казну сада издржава у пожаревачком казненом заводу.

Вељко је је родом из Ђуприје, има 45 год., омаленог је раста, по народности је Циганин; жењен је; пре ове осуде неколико је пута иступно кажњаван због омањих крађа.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА.

Стеван Вогосављевић — Манојловић из Д. Милановца ср. поречког, који се одметнуо испод власти и закона овоземањских, није се хтео предати власти у остављеном му року. С тога начелство окр. крајинског решењем од 7. ов. месеца Бр. 1044. огласило га је за хајдука, с тим, да је свакоме слободно **убити га.**

Стевану је 34 године, стаса средњег, косе и обрва смеђих, образа округлих, чела обичног, очију зелених, малих и жмиравих, носа правилног, бркова смеђих средње величине, бране дуге смеђе. Од одела има: гуњ и чакшире од белог сукна, крој влашки; на глави носи велику влашку шубару, а има и астраганску шубару; на ногама опанке. По некад облачи и цивилно одело: капут, панталоне и ципеле.

Која власт ухвати или убије Стевана, да о томе одмах извести начелство окр. крајинског с позивом на Бр. 1044.

П О Т Е Р А.

Михаило П. Радић, земљоделац из Кличевца, среза рамског, извршио је опасну крађу г. Душану Поповићу, учитељу из истог места и побегло. Он има 30—32 год., високог је стаса, црномањаст је; на себи има црно сукнено одело. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза рамског с позивом на Бр. 1182, или Управи града Београда на Бр. 2939.

Панту Кеслера, машинисту, тражи Управа града Београда. Пронађеног треба стражарно спровести помен. Управи с позивом на Бр. 1420.

Владимир Гавриловић — Јаковљевић, који је био под истрагом и у притвору код ђуприског првостепеног суда због опасне крађе, — 6. тек. мца побегло је из притвора. Он има 24—25 год., средњег је раста, смеђ је у опште. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести ђуприском првостепеном суду с позивом на Бр. 1196 или Управи града Београда на Бр. 3031.

Степан Гајовић, земљоделац из Дучановића, среза гружанског, ноћу између 1. и 2. тек. мца убио је Чедомира Дивљака, кмета села Марковца и побегло. Степан има 30 година, средњег је раста, дежмекаст је, у лицу је плав, има велика уста и кукаст нос, у оделу је сукненом, наоружан је. Наређује се живо тражење. Пронађеног под јаком стражом треба спровести начелнику среза драгачевског с позивом на Бр. 1386, или Управи града Београда на Бр. 3020.

Обри, Алфонз Виктор, бив. чиновник трамвајског друштва у Бриселу, 6. тек. мца око 3 часа по подне побегло је из Брисла, пошто је претходно придигао 41.000 динара у новчаницама белгиске банке. Обри је рођен у Номпателизму 13. маја 1858. год., по народности је Француз, добро је развијен, висок 1.70 м., има затворено-плаве очи, косу и обрве црне, бркове затворено-смеђе, образа пуних, а лица бледа. Мисли се да је с њим у друштву Вервека — Варвара, звана „Хенријета“ или „Бринета“ кројачица, родом из Андерлехта, који је средњег стаса, малих, црних и врло живих очију; густе, смеђе косе и дугуљастог лица, има 22 године. Комесар полиције из Брисла, актом Бр. 1348, моли све полициске власти да на бегунце обрате најстрожу пажњу и у случају проналаска, да их притворе, а њега о томе телеграфским путем извести. Зато, о проналаску треба извести уредништво „Полицијског Гласника“ или Управу града Београда.

Пају Шена, касанина, родом из Аустро-Угарске, тражи Управа града Београда актом Бр. 3209. Он има 30—35 год., средњег је раста, смеђ, има округло лице и коврчасту косу и бркове. Пронађеног треба стражарно спровести поменутој Управи.

Светозара Јовановића, калфу столарског, родом из Крушице у Аустро-Угарској, тражи Управа града Београда. Светозар има 17 год., малага је стаса, очију, косе и обрва црних, лица округла. Пронађеног треба стражарно спровести поминутој Управи с позивом на Бр. 3373.

Јован Рорер и Јосиф Шенфелд. Јован је родом из Пеште. До 1891. год. био је поштански чиновник, па због про невере новца, осуђен на 6 год. заточења. По издржаној казни ступио је у службу код пештанског фабриканта Николе Жондај, као наплаћивач вересије. Пре десетак дана, управо на дан 2. ов. м. Јован је побегао пошто је своје господару про неверно преко 6000 форината. Пештанска полиција држи да је у његовој пратњи и Јосиф Шенфелд, јер је и он са Јованом заједно служио, па их је заједно и нестало.

На трагање пештанске полиције, аустро-угарски конзулат у Београду актом од 7/19 ов. мес. Бр. 2028., моли све полицијске власти у Србији, да обрате пажњу на ову двојицу и на случај проналаска да их притворе, нађени код њих новац одузму, и о томе да известе или уредништво „Полицијског Гласника“ или Управу гр. Београда с позивом на Бр. 3111.

Јовану је 32 године, вере римокатоличке, висок 167 см. сувоњав, мршав, изгледа као да је бо-

Јован

Јосиф

лестан од груди, лица дугуљаста, косе црне (чешља се са разделом на средини главе), тавне боје лица, очију плавичастих, кратковид, те

с тога носи наочаре; бркова јако смеђих, браду је бријао; с десне стране носа и десно на бради има по један младеж. Говори немачки и мађарски.

Јосиф Шенфелд има 20 година. И он је родом из Б. Пеште; по народности и вери Јеврејин. Говори немачки, мађарски и јеврејски; средње је величине, витак, лица округла и бледа; косе, очију и обрва смеђих. На десном кажипрсту и средњем фали му по један зглавак.

Димитрије — Мита Дуја опасан лопов и разбојник. Родом је из Петрова Села у Аустро-Угарској, има му 56 година, стаса средњег, просед, ћелав. Као осуђеник двадесетогодишњи, 9. ов. м. разбио је затвор у кладовској тврђави и побегао. Он је на ову казну осуђен зато:

1. што је у друштву са још тројицом 13. фебруара 1881 год. удешеним кључем отворио врата манастира *Петковице* у округу крушевачком, и покрао разне ствари у вредности 2325 гроша чарш.

2. што је ноћу између 26 и 27 фебруара исте год. на исти начин отворио врата на цркви општине змијаначке и покрао разне ствари у вредности 350 динара.

3. што је ноћу између 9 и 10 децембра 1882 год. провалио зид на дућану Моше Медине и друга, овде у Београду, и из истог покрао у новцу и стварима на 200 дук. цес.

Маја 1 год. 1889, Дуја је побегао као осуђеник са рада из Аранђеловца и близу Митровице прешао у Аустро-Угарску.

Тамо је провео пуних пет година. После тога дође у Шабац и скроји план да се увуче у службу код г. Јоце Куртовића.

Као што се после сазнало, он је био намеран да г. Куртовића убије и опљачка па да опет пребегне у Аустро-Угарску. Али, план му би осуђен, јер г. Јевђа Марковић садањи управник београдског казног завода, који је тада био тамо срески начелник, позна у Куртовићевом слузи одбеглог опасног робијаша те он одмах буде ухваћен и упућен да казну своју издржи.

Како смо у своје време сликали све кривце и зликовце, у стању смо сад да изнесемо и слику Дујину. Нека она послужи властима да га како је то већ и особеним расписом наређено пронађу. Ухваћеног ваља под јаком стражом спровести начелнику ср. кључког, с позивом на распис Бр. 1022. Власти ближе Београду нека га спроведу Управи гр. Београда с позивом на Бр. 3364. или Управи београдског казног завода.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наш роман. У данашњем броју почињемо доносити један од најславнијих романа, што га је икада и једна светска литература дала. Достојевски је један од највиђенијих писаца овога времена, а „Злочин и Казна“ је најбољи његов роман; он га је прославио, он је учинио, да су многи критичари европскога гласа назвали Достојевскога Шекспиром у роману. Ово би већ било довољно хвале за овај роман, и сувише оправдања за његово превођење; али што га баш ми доносимо има и других разлога.

Достојевски је створио праву психологију злочинаца и преступника, и у њега се можемо у том погледу готово боље научити него у стручним, научним делима. Он познаје патологију човечије душе. Зато су најбоља његова дела: „Злочин и казна“ и „Занесеници из мртве куће“, прави живине злочинаца и преступника у опште. „Али, вели Брандес, „Злочин и казна“ даје типичан пример у мајсторији његове психолошке анализе; ова књига развија пред нама злочинство у његовом целом растењу, од једва приметног зачетка на до последњих плодова. Као познавалац болесних душевних стања, као песник „моралне грознице“ нема Достојевски себи равна.“

Роман је овај много цењен у отаџбини песниковој а још више, каида, ван њених граница. Немачки песник Ђорђе Еберс овако пише о њему: „Овај је роман *страховито леи, горостасан сиве...* Ја нисам ништа дирљивије читао од ове страшне књиге. Дршћући сам превртао страну по страну, а кад сам био готов, одахнуо сам као после дугог путовања изнад разјанљених провалија. *Ово дело, овај песник јесу велики и вредни, да их човек упозна.*“ А познати Павле Хајзе пише немачком преводнику: „Сад вам се тек могу захвалити, што сте ми помогли, да упознам ово веома значајно дело, *које је у својој врсти, можда ненадмашно, од такве психолошке силне и дубине, каква се ретко налази чак и међу земљацима песниковим.*“

Поред овога, о популарности нашега романа сведочи још и то, што је почетком 1881. године један од највиђених криминалиста руских, председник суда А. Кони, у генералној седници правничкога друштва петроградскога универзитета држао једно предавање о „Достојевском као криминалисти.“ Говорник је нарочито нагласио нишчево ванредно тачно познавање човечије природе, дубоко продирање у најтајније срчане кутке, изношење постепеног постајања и сукцесивног развијања преступничке мисли, што Достојевскога у његовим делима нарочито одликује. Говорник је даље доказао типовима, које је Достојевски створио, колико може криминалист од овога писца да научи, и т. д. и т. д.

За све ово своје познавање има Достојевски да захвали тој околности, што је и сам био осуђен на смрт; са друговима одведен на губилиште, где им је већ и смртна пресуда била прочитана. А у трећутку, кад је смрт, тако рећи, већ раширила своја црна крила над њиховим главама, стиже помиловање, које га посла у Сиберију на робовање међу злочинцима и преступницима од сваке руке.

Ту је он као песник доста научно...